

พระไตรปิฎก ฉบับ สังเขปวัฒนธรรม

พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๐

สถาบันพระไตรปิฎกศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระไตรปิฎก ฉบับ สังเขปวัฒนธรรม

พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๒ ทีมนิกาย มหาวรรค

สถาบันพระไตรปิฎกศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระไตรปิฎก ฉบับ สังเขปวัฒนธรรม

จัดทำโดย : ทีมสารสนเทศ สถาบันพระไตรปิฎกศึกษา

เผยแพร่ : เมษายน ๒๕๖๕

ลิขสิทธิ์ : สถาบันพระไตรปิฎกศึกษา

พระไตรปิฎกภาษาไทย

ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ISPN : ๙๗๔-๕๗๕-๓๖๙-๖

ข้อมูลเฉพาะ

พระสูตรตันตปิฎก เล่ม ๑ : ทีฆนิกาย มหาวรรค

จำนวนหน้า : ๓๗๒ หน้า

ปีที่พิมพ์ : พ.ศ. ๒๕๓๙

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ทีมนิกาย มหาวรรค

ตอนว่าด้วยพระสูตรใหญ่ มี ๑๐ สูตร ได้แก่
มหาปทานสูตร มหานิทานสูตร มหาปริณีพพานสูตร
มหาสุทฺตสนสูตร ชนวสภสูตร มหาโควินทสูตร
มหาสมยสูตร สักกปัญฺหสูตร มหาสติปัฏฐานสูตร
ปายาสิราชญฺญสูตร

อรรถกถา

สุมังคลวิลาสินี มหาวัคคอฏฐกถา

ฎีกา

สินัตถุปกาลินี มหาวัคคฎีกา

พระสุตตันตปิฎก เล่ม ๒

ทีฆนิกาย มหาวรรค

คำว่า **มหาวรรค** แปลว่า หมวดใหญ่ หมายถึงหมวดย่อยของนิกาย คือ เป็นตอนหนึ่งของทีฆนิกาย ที่แปลว่า หมวดยาว โดยนัยนี้ คำว่า ทีฆนิกาย มหาวรรคจึงหมายถึงหมวดพระสูตรใหญ่ของทีฆนิกาย

ทีฆนิกาย มหาวรรค มีจำนวนพระสูตร ๑๐ สูตร พระสูตรของมหาวรรคนั้นมี ๗ สูตร ที่ใช้คำนำหน้าชื่อว่า มหา แปลว่าใหญ่ จึงถือกันว่า ชื่อวรรคนี้ตั้งตามเนื้อหาสาระและชื่อของพระสูตรเหล่านี้

ทีฆนิกาย มหาวรรค มีพระสูตร ๑๐ สูตร ได้แก่

๑. มหาปทานสูตร พระสูตรว่าด้วยตำนานใหญ่ หรือชีวประวัติใหญ่ ในที่นี้หมายถึงพระประวัติของพระพุทธเจ้า ๗ พระองค์ แบ่งเป็น ๒ ตอน

ตอนที่ ๑ ตรัสเล่าพระประวัติโดยสังเขปของพระพุทธเจ้าในอดีต ๖ พระองค์ และของพระองค์เอง

ตอนที่ ๒ ตรัสเล่าพระประวัติของพระพุทธเจ้าพระนามว่า

วิปัสสีโดยพิสดารแต่พระองค์เดียว

๒. มหานิทานสูตร พระสูตรว่าด้วยสิ่งที่เป็นต้นเหตุใหญ่ คำว่า ต้นเหตุใหญ่ ในที่นี้หมายถึงปฏิจจสมุปบาทหรือกฎ บังจยการ คือการที่สิ่งทั้งปวงอาศัยกันและกันเกิดขึ้น พระสูตร นี้แบ่งเป็นภาคอุทเทสและภาคนิทเทส

๓. มหาปรินิพพานสูตร พระสูตรว่าด้วยมหาปรินิพพาน หมายถึงการดับขั้นธของพระผู้มีพระภาคซึ่งเป็นเหตุการณ์ ที่สำคัญที่สุดสำหรับพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย พระสูตรนี้แบ่ง เป็น ๖ ภาณวาร และแบ่งย่อยออกอีก ๔๔ ตอน บางตอนบันทึก ไว้โดยย่อและมีรายละเอียดแยกไปตั้งเป็นสูตรหนึ่งต่างหากก็มี บางตอนปรากฏอยู่ในคัมภีร์ต่าง ๆ ทั้งของพระสูตรตันตปิฎก ของพระวินัยปิฎก และของพระอภิธรรมปิฎก

๔. มหาสุทฺธสฺสนสูตร พระสูตรว่าด้วยพระเจ้ามหา สุทฺธสฺสนะ พระสูตรนี้เป็นส่วนขยายของตอนที่ว่าด้วยพระเจ้า มหาสุทฺธสฺสนะในมหาปรินิพพานสูตร แบ่งเป็นภาคอุทเทสและ ภาคนิทเทส

๕. ชนวสภสูตร พระสูตรว่าด้วยชนวสภยักษ์ พระสูตรนี้ นับเป็นส่วนขยายอีกส่วนหนึ่งของมหาปรินิพพานสูตร คือส่วน ขยายของตอนที่ทรงพยากรณ์คติและอภิสมปรายภพของชาว

บ้านนาทิกคาม เป็นต้น แบ่งเป็นภาคอุทเทสและภาคนิทเทส

๖. มหาโควินทสูตร พระสูตรว่าด้วยมหาโควินทพราหมณ์ प्रารภคำกราบทูลของปัญจสิขะคัณธรรพบุตร แบ่งเป็น ๒ ตอน

ตอนต้น เป็นคำกราบทูลของปัญจสิขะคัณธรรพบุตร เรื่องมหาโควินทพราหมณ์ตามที่ได้ฟังมาจากสังกุมารพรม

ตอนท้าย เป็นพระพุทพจน์ที่ตรัสตอบคำถามของปัญจสิขะ คัณธรรพบุตร

๗. มหาสมยสูตร พระสูตรว่าด้วยการประชุมครั้งใหญ่ของเทวดา ทรงปรารภการประชุมกันของเทวดา มาร เทพ และพรหมจาก ๑๐ โลกธาตุ หรือหมื่นจักรวาล เพื่อมาเฝ้าพระองค์และชมปฏิบัติปาของภิกษุสงฆ์

๘. สักกปัญหสูตร พระสูตรว่าด้วยปัญหาของท้าวสักกะ พระสูตรนี้มี ๒ ภาณวาร ภาณวารที่ ๑ แบ่งย่อยเป็น ๔ ตอน คือ ตอนที่นำความนำตอนปัญจสิขะคัณธรรพบุตรบรรเลงเพลง ตอนท้าวสักกะเข้าเฝ้า และตอนท้าวสักกะกราบทูลเรื่องโคปกเทพบุตร ภาณวารที่ ๒ แบ่งย่อยเป็น ๒ ตอน คือ ตอนที่ท้าวสักกะทูลถามปัญหา และตอนที่พระผู้มีพระภาคตรัสถามท้าวสักกะ

๙. มหาสติปัฏฐานสูตร พระสูตรว่าด้วยการเจริญสติปัฏฐานสูตรใหญ่ ทรงปรารภพุทธบริษัทชาวกัมมาธัมมนิคมว่า มีความสนใจในการเจริญสติปัฏฐานกันอย่างมาก แม้พวกทาส กรรมกร และบริวารชนพวกก็นั่งแต่เรื่องสติปัฏฐาน มีทั้งภาคอุทเทส ภาคนิทเทส และภาคอานิสงส์ เป็นการบรรยายกัมมัฏฐานที่เข้าใจง่าย ปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

๑๐. ปายาสีราชัญญสูตร พระสูตรว่าด้วยเจ้าปายาสี พระสูตรนี้ท่านพระกุมารกัสสปะแสดงแก่เจ้าปายาสีเพื่อทำลายมิจฉาทิฎฐิหรือความเห็นผิดของเจ้าปายาสีที่มีวาทะอย่างนี้ มีทิฎฐิอย่างนี้ว่า โลกอื่นไม่มี โอปปาติกสัตว์ (สัตว์ผู้เกิดผุดขึ้น เช่น เทวดา) ไม่มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและกรรมที่ทำชั่วไม่มี

พระสูตรตันตปิฎก เล่มที่ ๒
ทีมนิกาย มหาวรรค
จบ